

Parshat Bamidbar Who Needs a Census?

Simon Wolf

Parshat Bamidbar begins with a directive to Moshe from God to "take a census of the entire assembly of Bnei Yisrael, according to their families, by their father's household, by the number of names, every male by their headcount."¹ Why was there a need for a census? This question is only compounded by the fact that the Torah is averse to the counting of Bnei Yisrael. Parshat Ki Tisa opens with, "When you take a census of Bnei Yisrael, according to those who are numbered among them, then each individual shall pay a ransom for his soul to God when you enumerate them, in order that there be no plague among them when you count them."² The need for Kofer (כֹּפֶר), ransom or atonement, indicates that there is something problematic with engaging in enumerating Bnei Yisrael.³ In explaining the negative ramifications of taking a census, the Ibn Ezra suggests that enumerations expose one to inevitable loss.⁴ Some connect this with Chazal's dictum that a blessing is only found in that which is not measured.⁵ Rashi claims that polling the people causes the "evil-eye" to dominate which makes them vulnerable to a plague and therefore there is a need for Kofer to prevent such

an adverse outcome.⁶ He cites as an example of this negative consequence King David's request of Yoav, the general of his army, to tally the population. The ensuing plague suffered by Bnei Yisrael, Rashi attributes to the failure of David to comply with the counting requirements found in Parshat Ki Tisa.⁷ Whether or not one agrees with Rashi's assessment of David's failure, it is still clear from that incident that counting the people is fraught with danger. Moreover, Rabbi Elazar claims that anyone who counts Bnei Yisrael is in violation of a negative precept since such a census would undermine God's promise that Bnei Yisrael will be innumerable?⁸ Therefore, it would only be appropriate to engage in such an activity if the benefits outweigh the risks. That brings one back to the fundamental question as what is the justification for or reason that God commands Moshe to count the people?

The opening of Sefer Bamidbar is set on the first day of the second month (ר"ח אייר) of the second year since the Exodus or, in other words, one year and one month after Bnei Yisrael had departed from Egypt.⁹ Twenty days later, in Parshat Beha'alotcha, Bnei Yisrael begin their journey to enter Eretz Yisrael.¹⁰ In this context, the Seforno claims that the purpose of this census was to set up "each man by his flag (איש על דגלו)" so that Bnei Yisrael would be ready to enter the

¹ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: שְׂאוּ אֵת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֵתָם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתָם: (במדבר א-ב)
² כִּי תִשָּׂא אֶת-רֹאשׁ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְפִקְדֵיהֶם וַיִּזְכְּרוּ אִישׁ כְּפֹר נַפְשׁוֹ לִיקוּק בְּפִקְדׁ אֲתֶם וְלֹא-יְהִי בְהֶם נֶגֶף בְּפִקְדׁ אֲתֶם: (שמות ל"ב)
³ ...וּטְעַם בְּפִקְדׁ אֲתֶם כִּי אִם לֹא יִתְּנוּ כֹפֶר בְּרַגְעַ הַפִּקְדִיהָ, אִז יבא הַנֶּגֶף. וַיִּפֶת אָמַר, אִם לֹא יִתְּנוּ כֹפֶר בְּצֵאת מִלְחָמָה וַיִּסְפְּרוּ יִגְפוּ לִפְנֵי הָאוִיב: (אבן עזרא הארוך שמות ל"ב) ...וּמְמוּצָא דְבַר אֲתֶה יוֹדַע כִּי הַמִּנִּין מַצַּד עֲצֻמוֹ יוֹסֵב הַנֶּגֶף... וְדַרְךְ מִסְפָּר זֶה אֵין בּוֹ הַקְרֵבַת הַתּוֹעֵלַת אֲלֵא הַרְחַקַת אֲלֵא הַמְסַפֵּר... (אור החיים שמות ל"ב)
 וְבִנְיָוֹד לְזֶה: אִסוּר לְמִנּוּת אֶת יִשְׂרָאֵל כּוֹ'. וְהָא דְלֹא מִיִּיתִי לִיהָ אִיסוּרָא מִמִּנִּין דְּמִשָּׁה בְּחֻצָא שְׁקִלִים וְלֹא מִנָּה אוֹתוֹן לְהַדִּיא כְּמַפְרֹשׁ בִּיהָ וְלֹא יְהִיהָ בְּהֶם נֶגֶף גּוֹ' דְּמִשְׁמַע שְׁהַמִּנִּין שׁוֹלֵט בּוֹ עֵין הַרַע לְהַבִּיא נֶגֶף י"ל דְּאִיכָא לְפִרּוּשֵׁי דְלִקְחָ מֵהֶם חֻצָא שְׁקִלִים לְכַפֵּרָה עַל שְׁחִטּוֹ בְּעַלְמָא כְּמִ"שׁ לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵיהֶם וְלַהֲגִין בְּכָךְ עָלֵיהֶם שְׁלֵא יְהִיהָ בְּהֶם נֶגֶף אֲבַל בְּמִנִּין בְּזַק לֹא שִׁיךְ לְכַפֵּרָה אֲלֵא מִשׁוּם אִיסוּר מִנִּין וְכֵן הַמִּנִּין בְּטִלְאִים לִיכָא לְמִימַר מִשׁוּם כְּפֹרָה בָּאוּ לְקִרְבָּן דְּהָא כּוֹלְהוּ מִדְּשִׁאוֹל הוּוּ כְּדִלְקֵמָן וְאֵין אָדָם מִתְּכַפֵּר דְּבַר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ וְעוֹד דְּלֹא הוֹזְכַר בְּהוֹן לְכַפֵּרָה וְדו"ק: (מהרש"א חידושי אגדות יומא כ"ב)

מְעוֹרָר לְבֵי בְּזָה, בְּמָה שְׁאִמַר (שם כג כד) וְלֹא נִשָּׂא דוּד מִסְפָּרָם לְמַבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלִמְטָה כִּי אָמַר ה' הַרְבוּת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם יוֹאֵב בֶּן צְרוּיָה הַחַל לְמַנּוּת וְלֹא כֹלָה וְיִהְיֶה בְּזֹאת קֶצֶף עַל יִשְׂרָאֵל, הִיא נִרְאָה שְׁמִנִּין יוֹאֵב הִיא לְמַטָּה מִבֶּן עֶשְׂרִים, וְהוּא הִיא הַקֶּצֶף, שְׂאוֹ ה' חֶפֶץ שִׁיהוּ כָל יִשְׂרָאֵל בְּגֹדֵר מִנִּין, שְׁהוּא יִרְבֵּם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם כְּאִשְׁרֵי אָמַר (בראשית טו ה) אִם תּוֹכַל לְסַפֵּר אוֹתָם. וְהַכְּתוּב שְׁאִמַר בְּמִנִּין הוּוּא (ה"א א כ) וְיִהְיֶה כָל יִשְׂרָאֵל אֶלֶף אֶלֶפִים וּמָאָה אֶלֶף אִישׁ שׁוֹלֵף חֶרֶב, אֵין עֵינֵינוּ שְׁהִיוּ כּוֹלֵם יוֹצֵא צַבָא בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבַל פְּתוּרָנוּ שְׁהִיוּ בְּרִיאִים וְחֻזְקִים לְמַלְחָמָה, הַגִּיד כִּי לֹא מִנָּה הַחֻלִּים וְהַחֲלָשִׁים וְהַזְקִינִים מִפְּנֵי שְׁהִיהָ דְבַר הַמֶּלֶךְ נִתְעַב אֲצֵלוֹ. וְזֶה עֵינִין הַגּוֹן מֵאֵד. וְעַל דַּעַת מִדְּרַשׁ אֲדָה (ברכות ס"ב) שְׁהִיהָ שֶׁם מִנִּין מִמֶּשׁ, טַעַם כּוֹלֵם. וְלִכְךָ אָמַר (ש"ב כד א) כִּי מִנָּה אֶת יִשְׂרָאֵל, וְכֹתִיב (שם פסוק י) אַחֲרַי כֵּן סָפַר אֶת הָעָם, כִּי בְּתוֹרָה לֹא זָכְרָה בְּהֶם סְפִירָה כֹּלֵל, כִּי טַעַם "בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת" יִגִּידוּ כָל אֶחָד שְׁמוֹתָם בְּפִקְדוֹ אוֹתָם בְּכּוֹפֶר: (רמב"ן במדבר א,ב)

⁴ ...וְיֵשׁ אוֹמַר כִּי כָל דְּבַר שִׁיפֹר יִחְסֹר... (אבן עזרא הקצר שמות ל"ב) ...
⁵ וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק: אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֲלֵא בְּדַבַּר הַסְּמוּי מִן הָעֵין, שְׁנִאֲמַר יֵצוּ ה' אֲתָךְ אֶת הַבְּרָכָה בְּאִסְמִיךְ. תַּנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵל: אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֲלֵא בְּדַבַּר שְׁאֵין הָעֵין שׁוֹלֵט בּוֹ, שְׁנִאֲמַר יֵצוּ ה' אֲתָךְ אֶת הַבְּרָכָה בְּאִסְמִיךְ. תַּנּוּ רַבְנָן: הַהוּלֵךְ לְמוֹד אֶת גּוֹרְנוֹ, אוֹמַר: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵינוּ שְׁתַּשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ. הַתְּחִיל לְמוֹד, אוֹמַר: בְּרוּךְ הַשְּׁוֹלַח בְּרָכָה בְּכֵרֵי הַזֶּה. מִדַּד וְאַחַר כֵּךְ בִּירַךְ - הִרִי זֶה תְּפִילַת שׁוֹא, לְפִי שְׁאֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה לֹא בְּדַבַּר הַשְּׁקוּל וְלֹא בְּדַבַּר הַמְּדוּד, וְלֹא בְּדַבַּר הַמְּנוּי, אֲלֵא בְּדַבַּר הַסְּמוּי מִן הָעֵין, שְׁנִאֲמַר: יֵצוּ ה' אֲתָךְ אֶת הַבְּרָכָה בְּאִסְמִיךְ. (בבא מציעא מב.) ...לֹא יְהִיהָ בְּהֶם נֶגֶף בְּפִקְדׁ אֲתֶם בְּשָׁנָה הַשְּׁנִי, לְפִי שְׁכַבַר נִתְּנוּ אִישׁ כּוֹפֶר פְּדִיּוֹן נַפְשׁוֹ. וְעו"י שְׁמַצִּינוּ גְבִי דוּד שְׁהִיהָ נֶגֶף בְּיִשְׂרָאֵל כְּשִׁנְמָנוּ. וְעוֹד שְׁאֵר"ל שְׁאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה לֹא בְּדַבַּר הַמְּנוּי וְלֹא בְּדַבַּר הַמְּדוּד הַבְּטִיחַ כָּאֵן וְלֹא יְהִיהָ בְּהֶם נֶגֶף מִפְּנֵי שְׁהַכְּפֹרָה מוֹנַעַת אֶת הַמַּגְפָּה... (חזקוני שמות ל"ב)

⁶ וְהִיא מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר וְהִיא בְּמִקְוֵם אֲשֶׁר-יִאֲמַר לָהֶם לֹא-עֲמִי אֲתֶם יִאֲמַר לָהֶם בְּנֵי אֶלְ-יָי: (הושע ב,א) ... אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: כָּל הַמּוֹנָה אֶת יִשְׂרָאֵל עוֹבֵר בְּלֹא, שְׁנִאֲמַר (הושע ב) וְהִיא מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד. רַב נַחְמָן בְּרִי יִצְחָק אָמַר עוֹבֵר בְּשֵׁין לְאוּיִן שְׁנִאֲמַר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרִי נַחְמָנִי, רַבִּי יוֹנְתָן רַמִּי: כְּתִיב: וְהִיא מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם וְכֹתִיב אֲשֶׁר לֹא יִמַּד רְצוֹנוֹ שֶׁל מִקְוֵם. רַבִּי אָמַר מִשׁוּם אָבָא יוֹסִי בֶן דּוֹסְתָאִי: לֹא קָשִׁיא; כָּאֵן - בִּידֵי אָדָם, כָּאֵן - בִּידֵי שְׁמַיִם. (יומא כ"ב) ... וְזֶה שְׁמַקְשָׁה בְּגִמְרָא (יומא כ"ב): קָרָא אֲהַדְּדִי כְּתִיב (הושע ב א) וְהִיא מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁמַע מִינָּה שִׁישׁ לָהֶם מִסְפָּר וְאַחַר כֵּךְ כְּתִיב כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר. כִּי פִּשְׁטָא אֵין אֲצֵל הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשֵׂי יֵשׁ לָהֶם מִסְפָּר כְּכּוֹכְבֵים שְׁמוּצִיאַן מְכַנְיִסִין בְּמִסְפָּר כֵּךְ יֵשׁ לָהֶם מִסְפָּר לְהוֹרוֹת שְׁהַקְבָּה מְשַׁבִּיחַ עַל כָּל אֶחָד בְּפִרְסוּתוֹ, וְזֶה שְׁאִמַר אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר הֵינּוּ אֲצֵל בְּנֵי אָדָם: שְׁבוּדֵיהֶם לֹא יוֹכְלוּ לְסַפֵּר אוֹתָם לְגוֹדֵל רִיבּוּם: (כּלִי יִקַּר בְּמִדְבַר א,ב) ... אֲצֵל אֲבָרָהֶם: וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחֹזֶק וַיִּאֲמַר לְבִטְנֵי הַשָּׁמַיִם וַיִּסְפֹּר הַכּוֹכְבִים אִם-תּוֹכַל לְסַפֵּר אֲתֶם יִאֲמַר לָהֶם לֹא פֶה יְהִיהָ זְרָעֶךָ: (בראשית טוה), ... כִּי-יִבְרַךְ אֶבְרָהָם וְהַרְבֵּה אֶרֶבָּה אֲתֶם זְרָעֶךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָחוֹל אֲשֶׁר עַל-שִׁפְתֵי הַיָּם וַיִּרְשׁ זְרָעֶךָ אֶת-שְׁעַר אֵיבָיו: (בראשית כ"ב,ז) ... אֲצֵל יִצְחָק: וְהַרְבִּיתִי אֲתֶם זְרָעֶךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְגַתִּי לְזְרָעֶךָ אֶת-כָּל-הָאֲרָצוֹת הָאֵל וְהַתְּבַרְכוּ בְּזְרָעֶךָ לִגְוִי הָאֲרָץ: (שם כ"ד) ... וְאֲצֵל יַעֲקֹב: וְאַתָּה אֲמַרְתָּ הַיָּטֵב אִיטִיב עִמָּךְ וְשָׁמַתִּי אֲתֶם זְרָעֶךָ כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא-יִסְפֹּר מִרְבֵּב: (בראשית ל"ב,ג) ... עוֹבֵר בְּלֹא שְׁנִאֲמַר וְהִיא מִסְפָּר גּוֹ'. וְיֵשׁ לְדַקְדָּק אֲמַאי לֹא מִיִּיתִי בְּכַהֲ"ג מְקָרָא דְּבַדְאוּרִיתָא דְּכְתִיב וְשַׁמְתִּי אֶת זְרָעֶךָ כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסְפֹּר מִרְבֵּב וְי"ל דְּהוּוּא קָרָא לֹא הוּוּא אִיסוּרָא נִגְעוּ בּוֹ אֲלֵא זְקָמָר שְׁלֵא יִסְפֹּר מִרְבֵּב דְּהֵינּוּ מַחְמַת רִיבּוּי כ"כ שִׁלְאָה הַסּוֹפֵר לְמַנּוּתָם אֲבַל בְּהִיא קָרָא דְּהוּוּשׁ עַל מַסִּיבֵיהֶם מִרְבֵּב דְּמִשְׁמַע דְּאִיסוּרָא קָמַר שְׁלֵא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר וְק"ל: כְּחֹל הַיָּם וְכוּ'. פִּרְש"י אֲלֵמָא אֵית לְהוּ מִנִּין עַלְלִי וְיֵשׁ לְדַקְדָּק לְכַאוּרָה דְּהִיא קָרָא דְּתוֹרָה סוּתָר דְּכְתִיב כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסְפֹּר וְגו' דְּמִשְׁמַע דְּלִית מִנִּין לְחֹל וְי"ל כְּדִלְעִיל דְּהוּוּא קָרָא אֵינוֹ מוֹכַח דְּלִית לֵיהָ מִנִּין לְחֹל אֲלֵא דְּמַחְמַת רִיבּוּי מִנְעוּ הַסּוֹפֵר לְמַנּוּתָם כְּדַמְסִיִים בִּיהָ מִרְבֵּב וְעו"י מְסִיָּק אֵין בִּידֵי אָדָם שִׁינֵי יוֹכַל לְמַנּוּתָם שְׁהוּוּ לְנֵאָה מִרְבֵּב הַמִּנִּין וְנִרְאָה לְפּוֹם הַךְ דְּרִשָּׁה יְהִיהָ לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר כְּפִשְׁטִיהָ וְלֹא מִשׁוּם אִיסוּרָא נִגְעוּ בּוֹ כְּדִלְעִיל וְדו"ק: (מהרש"א חידושי אגדות יומא כ"ב)

⁷ עֵינִין בְּרַמְב"ן לְדוּגְמָא לְדַעַת חוֹלְקַת: ...וּמִפְּנֵי שְׁלֵא נִתְפַרֵשׁ כָּאֵן אִם הִיא מְצוּיָה דּוֹרוֹת, אוּ לְשַׁעָה לְמַשָּׁה בְּמִדְבַר, טַעַם דוּד וְזִמְנָה אוֹתָם בְּלֹא שְׁקִלִים, וְהִיא הַנֶּגֶף בְּהֶם, וְהַתּוֹדָה לְעוּיִן, וַיִּאֲמַר דוּד אֵל ה' חֻטָּאִי מֵאֵד אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי: ... (רמב"ן שמות ל"ב) ... אֲבַל כִּי דַעַתִּי הִיא הַקֶּצֶף עָלָיו בְּעַבּוּר שְׁמַנָּם שְׁלֵא לְצוּרְךָ, כִּי לֹא הִיא יוֹצֵא לְמַלְחָמָה וְלֹא עוֹשֵׂה בְּהֶם דְּבַר בַּעַת הַהִיא, רַק לְשַׁמַּח לְבוֹ שְׁמֵלֶךְ עַל עַם רַב, וְהוּוּא מֵאֲמַר יוֹאֵב (ש"ב כד ג) וַיּוֹסֵף ה' אֶלְיָךְ לֵאמֹר הֵעָם כֹּהֵם וְכֹהֵם מֵאָה פַעְמַיִם אוֹדוּנִי הַמֶּלֶךְ לְמַה חֶפֶץ בְּדַבַּר הַזֶּה. וְרִאשִׁיתִי בְּמִדְבַר סִינַי רַבָּה (ב"ב ז) ... אֲלֵיעֶזֶר בְּשֵׁם ר' יוֹסִי בֶּן זְמָרָא אָמַר, כִּי לֹא זָכְרָה מִנּוּת יִשְׂרָאֵל לְצוּרְךָ לֹא חֶסֶד, שְׁלֵא לְצוּרְךָ חֶסֶד, אִיזָה זְמַן נִמְנוּ לְצוּרְךָ בִּימֵי מֹשֶׁה וּבְדַגְלִים וְחִלְלוּךָ הָאֲרָץ, שְׁלֵא לְצוּרְךָ בִּימֵי דוּד: וַיִּתְּנָן עוֹד שְׁנַפְרֵשׁ וְנִאֲמַר כִּי דוּד צוּה לְמַנּוּת כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, רְצוּנִי לּוֹמַר מִבֶּן שְׁלֵשׁ עָשָׂר שָׁנָה וְעַמְלָה שְׁהוּוּ אִישׁ, כִּי לֹא זָכַר מִנּוּתָם "מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַמְלָה", אֲמַר (במדבר א,ב) וְלֹא זָכַרְתָּ וְגו' וְאֲדַעַתָּה אֲבַל מִסְפָּרָם (דה"א א כ"ב), וְזֶה הִיא עֲנִשׁ, כִּי הַכְּתוּב לֹא הִרְשָׁה לְמַנּוּת רַק מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַמְלָה בְּשְׁקִלִים. וּמִפְּנֵי שְׁהָ אֵינוֹ מְפֹרֵשׁ בְּכַתּוּב טַעַם בּוֹ, כִּי חֲשַׁב בְּמָה שְׁאִמַר "לֹא יְהִיהָ בְּהֶם נֶגֶף" שְׁהוּוּ בְּשְׁקִלִים שְׁהֶם כּוֹפֵר לָהֶם, אֲבַל יוֹאֵב נָתַן לְבוֹ וְחִשַּׁשׁ לְדַבַּר. וְהַכְּתוּב

⁹ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאַהֲלָה מוֹעֵד בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: וְהִיא בְּשָׁנָה הַשְּׁנִי בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּעֶשְׂרִים בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי נְעִלָה הָעֵנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדוּת: וַיִּסְעוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִסְעֵיהֶם מִמִּדְבַר סִינַי וַיִּשְׁפֹּן הָעֵנָן בְּמִדְבַר פָּאָרָן: (במדבר י,יא-ב)

land of Israel without contention since the inhabitants of the land, out of fear, would vacate prior to their arrival.¹¹ This is likely based on God's promise to Bnei Yisrael in Parshat Mishpatim that "I will send My terror before you, and I will throw into panic all the people among whom you come, and I will make all your enemies turn their backs to you. I will send the Tzir'a (הַצִּרְעָה – most commonly translated as a hornet) ahead of you, and it will drive out from before you the Chivi, the Cana'ani, and the Chiti."¹² Unfortunately, this plan fails when the people are delayed in the desert for forty years due to the sin of the spies. Either owing to the increased depravity of the inhabitants of the land during that elapsed time period or because Bnei Yisrael were no longer deserving of such Divine Providence, when they eventually do enter the land forty years later, the vast majority of the inhabitants remain, and Bnei Yisrael are required to engage in battle in order to rid Eretz Yisrael of its inhabitants and to take possession of the land. This seems to be corroborated by the Gemara in Sota which indicates that the Tzir'a did not cross into Eretz Yisrael.¹³ It is interesting to note that even after the Chet HaMeraglim, the Tzir'a still appears in Sefer Devarim seemingly undermining this view of the Seforno. In the beginning of Parshat Eikev, Moshe tells Bnei Yisrael, despite the odds being stacked against them, not to fear the nations currently residing in Eretz Cana'an because God will be amongst Bnei Yisrael ensuring their success. As part of that Divine intervention, Moshe notes that "God will also send the Tzir'a amongst them until it wipes out all those that remain or are hiding from you."¹⁴ One could resolve this apparent challenge to the Seforno's thesis by focusing on the different role of the Tzir'a in each of these instances. Prior to the sin of the spies, when Bnei Yisrael are on the precipice of entering the land, God commits to sending the Tzir'a before the people in order to chase out the inhabitants of the land. On the other hand, forty years later, Moshe conveys that God's intervention through the Tzir'a will be for mopping up the enemies left behind after Bnei Yisrael fight the inhabitants of the land, not preemptively expelling them.¹⁵ The bigger issue with the Seforno's suggestion is the problem that the Ramban raises with this explanation. Setting up the camp requires

verification of lineage in order to assign each individual to their appropriate tribe (לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם), but there is no necessity for a census. He therefore marvels, "I do not fully understand the reason for this mitzvah, why God commanded it; it is reasonable that they needed to know what tribe they belonged to for the setup of the encampment, but knowing their exact number, I am not sure why they needed to know that information."¹⁶

The Ramban then throws out the possibility that the enumeration was a means by which God demonstrated to Bnei Yisrael His tremendous benevolence towards them; their forefathers descended to Egypt with a family of seventy and now with Divine assistance they are a populous nation. This would coalesce with Rashi's quote from the Midrash that attempts to explain the repetitive nature of the counts found in Parshat Bamidbar. The Midrash compares it to a person who has a sentimental item that he cherishes. He counts and handles it over and over again because it gives him great pleasure to hold it and admire it. In a similar vein, God's deep-seated love and affection for Bnei Yisrael causes Him to count them often. That is why God counted Bnei Yisrael four times in the census in Parshat Bamidbar, twice tribe by tribe and twice in their totality.¹⁷ Rashi extends this concept to apply not only to this particular census, but also in general to the reason for the numerous other counts.¹⁸ God's love for His people makes Him want to count them all the time, when they left Egypt, when they sinned at the Golden Calf to know their remnant and when His presence was to dwell amongst the people (להשרות). The Mishkan was consecrated on Rosh Chodesh Nissan and then immediately afterwards on Rosh Chodesh Iyar he counted them again.¹⁹ Though Rashi in each instance notes a particular reason for that count, he believes that the overarching theme and common denominator between them is that they are an expression of God's love for His people.

Many commentators emphasize Rashi's particular reason for the census here as being the primary purpose of counting the people in this instance. It was to facilitate the manifestation of the Divine Presence.

¹¹ שאו את ראש. לסדרם שיכנסו לארץ מיד איש על דגלו בלתי מלחמה אלא שיפנו האומות מפניה כמו שעשו קצתם כמו שהעיד באמרו כעזובת החורש והאמיר אשר עזבו מפני בני ישראל (ישעיהו יז, ט) אולי היו משפחות מהגרשי שעליו אמרו ז"ל שעמד ופנה מאליו (ויק"ר יז, ו) ובקלקול המרגלים הוסיפו השבע אומות להרע ארבעים שנה והוצרו להחרים: (ספורנו במדבר א,ב)

¹² אֶת אִימְתֵי אֲשֶׁלַח לְפָנֶיךָ וְהַמְתִּי אֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר תָּבֵא בָהֶם וְנָתַתִּי אֶת כָּל אֵיבֶיךָ אֵלֶיךָ עֲרֹף: וְשִׁלַּחְתִּי אֶת הַצִּרְעָה לְפָנֶיךָ וְגִרְשָׁה אֶת הַחַיִּי אֶת הַכְּנַעֲנִי וְאֶת הַחִתִּי מִלְּפָנֶיךָ: (שמות כג, כח) \\\ וְשִׁלַּחְתִּי. שלאומות חוי כנעני חתי לא תצטרך לבא בהם וללחום עמהם. רק אשלח את הצרעה והיא תגרש אותם מלפניך, היינו שיברחו קודם שתבא אליהם עד שלא אצטרך להומם ולתתם עורף: (מלבי"ם שמות כג, כח)

¹³ תנא: צרעה לא עברה עמהם. ולא? והא כתיב: ושלחתי את הצרעה לפניך! אמר ר' שמעון בן לקיש: על שפת ירדן עמדה זרקה בהן מרה, וסימתה עיניהן מלמעלה וסירטן מלמטה, שנאמר: ואנכי השמדת את האמורי מפניהם אשר כגובה ארזים גבהו וחסון שלא כאלונים ואשמיד פרוי ממעל ושרשיו מתחת וגו'. רב פפא אמר: שתי צרעות הוא, חדא דמשה וחדא דיהושע, דמשה לא עבר, דיהושע עבר. (סוטה לו.)

¹⁴ וְגַם אֶת הַצִּרְעָה יִשְׁלַח יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד-אֲבֹד הַנְּשָׁאָרִים וְהַנְּסֻתִים מִפְּנֶיךָ: (דברים ז, כ)

¹⁵ וגם, ולא תירא שבאשר הם רבים ונפוצים על פני ארץ רבה, רבים יחבאו במערות ובראשי ההרים ולא תדע מקומם ואח"כ יפלו עליך פתאום מן החורים אשר התחבאו שם, כי גם את הצרעה ישלח ה' אלקיך במ לאבד הנשארים והנסותרים מפניך: (מלבי"ם דברים ז, כ)

¹⁶ והיו כל פקודי בני ישראל לבית אבתם וגו' כל יצא צבא בישראל - הוצרך הכתוב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד הפרטים, כי נצטוו משה ואהרן שידעו מספר מפקד העם, וידעו מספר כל שבט, כי כן דרך המלכים במנותם את העם. ולא הבינותי טעם המצוה הזאת למה צוה בה הקדוש ברוך הוא, כי היה צורך שיתיחסו לשבטיהם בעבור הדגלים, אבל ידעת המספר לא ידעתי למה צוה שידעו אותו. אולי יהודיעם חסדו עליהם כי בשבעים נפש ירדו אבותיהם מצרימה ועתה הם כחמול הים, כך וכך בני עשרים. ואחרי כל דבר ומגפה ימנם, יהודיע כי הוא משגיא לגוים ימחץ וידיו תרפינה. וזהו שאמרו רבותינו מרוב חבתם מונה אותם כל שעה... (רמב"ן במדבר א, מה)

¹⁷ אלה פקודי בני ישראל לבית אבותם בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני המקום שהרי כתב הקדוש ברוך הוא חשבון ישראל ד' פעמים בדגלים ב' פעמים בפרט וב' פעמים בכלל ועוד מנה כל דגל ודגל בכלל ופרט יהודיע כמה היו חביבין לפניו שהם היו צבאותיו ורצה למנותן כל שעה כאדם שיש לו סגולה חביבה עליו ביותר והוא מונה וחוזר ומונה עד כמה פעמים כדי שידע חשבונה וישמח בה על כל מנין ומנין כך היה הקדוש ברוך הוא שמח בזכירת מנין ישראל לומר כך צבאות יש לי בעולמי שעושין רצוני ומתנחם בהם... (במדבר רבה ב, יט)

¹⁸ וידבר. במדבר סיני באחד לחדש - וגו' מתוך חובתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים. כשבא להשרות שכנינו עליהן מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם: (רש"י במדבר א, א) צ"ע ברש"י כי ע"פ סדר הפסוקים המנין היה לפני חנוכת המשכן אבל ע"פ התאריכים היה המנין אחר השראת שכנינו כאשר רש"י מעיד בעצמו בהמשך דבריו ועי' בשפתי חכמים וברא"ם

The Alshich, in explaining the need for this census, expounds that there are two necessary prerequisites for God to dwell amongst the people.²⁰ They must be unified and they must have no problematic offspring. The count undertaken here was to establish their lineage (לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבוֹתָם) and to consolidate their individual numbers under unifying leaders and communities (רָאשֵׁי כָּל עֵדוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל), thereby accomplishing these two goals. In the Or HaChayim, he quotes this explanation of Rashi and he opines that this reason is insufficient due to the timing of this count. If it indeed were true that this count was in order to allow for the Divine Presence to dwell amongst the people then it should have proceeded the consecration of the Mishkan which took place a month earlier on Rosh Chodesh Nissan. Why would they count after the fact on Rosh Chodesh Iyar? One could suggest that Rashi was not proposing that the count would facilitate the manifestation of God, but rather it was the result of the Divine presence. Once God took up "residence" in the Mishkan, as a sign of His deep-seated love for Bnei Yisrael, he began to count them. Even if that were the case, why wait a month after God's presence is manifest to begin the count? The Mizrahi simply suggests that a month is not a significant elapsing of time and therefore it is as if it took place on Rosh Chodesh Nissan.²¹ Not to mention the fact that Bnei Yisrael were busy for the first twelve days of Nissan with the consecration of the Mishkan and the subsequent offerings of the princes of each tribe and then with the holiday of Pesach. The Maharal suggests that delay stemmed from the need to wait thirty days in order to establish that the Divine Presence dwelling in the Mishkan was not just a momentary event, but rather a permanent fixture.²² He evidences this from the fact that the Gemara establishes that a person's dwelling or place of

residence is not considered permanent until they have resided there for a minimum of thirty days. It is clear from these super-commentaries on Rashi that they believe that the count was a result of and not a reason for the manifestation of the Divine Presence.

In an intricate explanation, the Kli Yakar combines these two positions and proffers that the count was because of the Divine Presence dwelling in the Mishkan and the tally also retroactively justified that presence.²³ He states that God specifically appeared to Moshe in the Ohel Mo'ed to command him to take the census in order to emphasize and reflect on the primary purpose of the count which was that God should dwell amongst them (להשרות שכינתו בתוכם). The word dwelling (לשון להשרות), he also notes, suggests a permanency of dwelling (מורה על העמדת) and as pointed out above that requires a minimum of thirty days and that is why the count was on Rosh Chodesh Iyar, thirty days after the consecration of the Mishkan on Rosh Chodesh Nissan. Turning to a more Kabbilistic approach, he then invokes Chazal that the Shechina will not reside on less than twenty-two thousand members of Bnei Yisrael.²⁴ This minimum numbers for God's earthly presence, he quotes from the Rabbeinu Bachaye, mimics the accompaniment of the heavenly presence of God (מלכותו ית' בארעא כעין מלכותא דרקינא) which the Midrash places at twenty-two thousand when God appeared on Har Sinai.²⁵ Similarly, just as there were four camps that accompanied God at Har Sinai, so too, the Mishkan was surrounded by four camps of Bnei Yisrael. It is no coincidence then that the Levi'im, who surround the Mishkan on four sides, number twenty-two thousand in this week's Parsha. Connecting this with the fact that according to Chazal there were seven

²⁰ והנה ידוע מאמר רבותינו ז"ל (קידושין ע): כי אין השכינה שורה אלא במשפחות המיוחסות שבשיראל שלא היה בהן פיסול. ועל כן אמר להורות היותם ראויים להשראת שכינה, כי הנה צריך שני דברים. א. אחדות כמלאכי המרכבה. ב. העדר פיסול בזרעם. על כן על האחדות אמר את ראש כל עדת, כי כלם ראש אחד המה כל עדתם. והוא מאמר הכתוב (שמות יב, ו) ויוחן שם ישראל נגד הרהר במתן תורה, שעל ידי אחדות זכו לבואה... כן ואומר פה ראש כל עדת (אלשיך במדבר א, א)

²¹ באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באייר מנאן. פירושו ואל יקשה עליך לומר אחר שמנין חומת הפקודים היה בעבור ששרתה השכינה בתוכם למה לא מנאן מיד באחד בניסן ששרתה השכינה בתוכם כי באחד בניסן שרתה השכינה ובאחד באייר מנאן ואילו מנאן בניסן: (ר' אליהו מזרחי במדבר א, א)

²² באחד בניסן הוקם המשכן. ואם תאמר, והלא לא כשאל להשרות שכינתו מנאן, אלא אחר כך, באחד באייר (קושית הרא"ם). ויש לומר, כיון דבאחד בניסן הוקם המשכן (שמות מ, יז), כל זמן שלא היה עדיין חודש ששמן שהוקם המשכן לא נקרא שהוא שורה במשכן עם ישראל, כדאמרין במסכת חודש נדר מיושבי העיר אסור בכל מי שדר שם חודש אחד. ובחודש אחד נקרא דירה, לכך כששרה שכינה ביניהם שלוש יום – ובחנה: (גור אריה במדבר א, א)

²³ וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד לאמר – ובפרשת ויקרא כתיב מאהל מועד, לפי שבפעם ההוא לא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן ע"כ היתה הקריאה אליו מאהל מועד אל חוץ לאהל מועד, אבל בא' באייר כבר היה משה יכול לבא אל תוך האהל בא אליו הדבור באהל מועד מעל הכפורת כדאיתא בסוף פר' נשא, ואין צורך במה שפירש"י שם בא כתוב הג' והכריע בו'. ומה שנקט באהל מועד להודיע טעם למספר זה והוא לפי שבאל להשרות שכינתו בתוכם, לשון להשרות מורה על העמדת השכינה דירת קבע שמה ואין דירת קבע בפחות מל' יום, ע"כ בא' בניסן הוקם המשכן ובו ביום ירדה השכינה לתוך אהל מועד ואחר ל' יום שנגררה שעשה לה' ה' מדור בתחתונים דירת קבע, מנאם בא' באייר ולא מנאם תיכף בא' ניסן כי עדיין לא החזיק במדור זה. ונ"ל ליתן טעם למנין זה בזמן השראת השכינה, לפי שארז"ל אין הקב"ה משרה שכינה על ישראל בפחות מל' יום, ובמדבר א' (במדבר י"א) ובחנה יאמר

שובה ה' רבבות אלפי ישראל. וטעמו של דבר להשוות מלכותו ית' בארעא כעין מלכותא דרקינא כארז"ל (תנחומא וישלח ב') בשעה שנגלה הקב"ה על ישראל בהר סיני ירדו עמו כ"ב אלף מרכבות של מלאכי השרת, שנאמר (תהלים ס"ח: י"ח) ורב אלפים רבבותי יסני, וישלח ה' בם. ר"ל כשיש מספר זה אז ה' בם השכינה בהם וכן בא' בניסן במחנה לויים שנקראו מחנה שכינה שהיו כ"ב אלף (במדבר ג' ל"ט). ע"כ הוצרך למנות גם את ישראל לידע אם יש בהם כחשבון הזה שראויין להשראת השכינה בכל שבת ושבת. והוצרכו ישראל למנין ס' רבוא דווקא לא פחות, לפי שכתב רבינו בחיי פר' זו

(ב'ב') שבכ"מ שהשכינה מצויה שם תמצא ד' מחנות שכינה ובספר הפרדס שער פרטי השמות פרק ב' דף ק"ח כתב שיש כ"ח מחנות שכינה. ומהיכן למד לומר כן אומר אני שלמד זה מן מספר זה שבא ע"י השראת השכינה בהיקף ז' עננים ותוכו רצוף אהבה במחנה לוי, ובכל ענן וענן היה כבוד ה' ובכל מקום שכבוד ה' מצוי בו אין שם פחות מן ד' מחנות שכינה שבכל מחנה ומחנה כ"ב אלף נמצא בז' עננים כ"ח מחנות בכל ענן ד' מחנות, צא וחשוב כ"ח פעמים כ"ב תמצא ת"ר אלף ועוד ט"ז אלף כך היו ישראל ת"ר ג' אלף והלויים כ"ב אלף סך הכל תרכ"ה אלף, כי בכל מאה אלף יש ד"פ כ"ב אלף ונשארו י"ב אלף נמצא כ"ד מחנות בסך ת"ר אלפים עוד עשה מן ו' פעמים י"ב אלף ג' מחנות ישארו ט' אלפים והלויים כ"ב אלף סך הכל כ"ח מחנות, ואע"פ שיש כאן מותרות ט' אלפים מ"מ אין לצמצם בתחתונים כי המיתה מכלה בהם ושמה לא יתמלא המספר מן הפחותים מבן כ"ל כך מהרה. והלויים נמנו מבן חודש כי למוד אותו שבת להיות נמנה במטן, כמו שנאמר בירמיה הכהן ובטרם תצא מרחם הקדשתך (א"ה) ועל כן הענין מוכרח שבכל המספרים עם היו ישראל פחות מן ת"ר אלף חוץ מן הלויים. אע"פ שבמספר ראשון היו ת"ר אלף עם הלויים ולא היו כ"ח מחנות בתחתונים בהיקף ז' עננים, מ"מ עדיין לא בא הקב"ה להשרות שכינתו בתחתונים לעשות לו מדור של קבע בתחתונים ועכשיו בא' באייר שבתלתין יומין היו חזקה כי תהיה דירתו קבע ובא אלפים וכל קדושים עמו לקבוע דירה בתחתונים כתפארת אדם לשבת בית (שעיהו מ"ד: ג'). מ"ז הוצרך למנותם להודיע שהם צריכין להיות מספר זה כדי למלאות כ"ח מחנות של כ"ב אלף באותו זמן אשר הושיב ה' שכינתו ושיבה של קבע באהל מועד לכך נאמר כאן באהל מועד. וזה פירושו יקר ומתישב על אופנו במספר ת"ר אלף אשר בו יצאו רוב המפרשים ללקוט טעם מספיק ולא מצאו. (כ"י יקר במדבר א, א)

²⁴ ת"ר: ובחנה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל – מלמד, שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל, הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות (בימות סג):

²⁵ באהל מועד. הוא המשכן, ומשנה שקראו משם שנאמר: (ויקרא א, א) "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד", לא דבר עמו אלא משם, לפי שהכבוד שהיה בהר סיני הועתק שם, ועל כן יצאה כנאן להגביל את המשכן שיהיו הלויים חונים סביבו, והרזי הקרב יומת, כשם שהגביל את ההר ואמר: (שמות יט, יג) "לא תגע בו יד", והזהיר על המשכן: "ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח", כשם שהזהיר בהר סיני: (שמות יט, כד) "והכהנים והעם אל יהרסו", וצוה עליו: "ולא יבאו לראות", כשם שצוה בהר סיני: "והכהנים והעם אל יהרסו עלילות אל ה'". ועוד יצוה שיחזו הלויים סביב האהל מועד והיו כ"ב אלף לויים, כשם שירדו עמו בהר סיני עשרים ושנים אלף של מלאכי השרת, הוא שכתוב: (תהלים סח, יח) "וכב אלפים רבבותי", וגו', והיו ישראל ארבעה דגלים כשם שראו בהר סיני ארבעה מחנות שכינה... (רבינו בחיי במדבר א, א)

clouds of glory that accompanied Bnei Yisrael,²⁶ he suggests that each cloud of glory represents the presence of God and requires four camps to accompany it. Therefore, there are a total of twenty-eight camps (seven clouds of glory multiplied by four accompanying camps) that each need to consist of a minimum of twenty-two thousand members of Bnei Yisrael ($28 \times 22,000 = 616,000$). If one adds the twenty-two thousand Levi'im to the 603,550 reached in the census of Bnei Yisrael, it exceeds this minimum and therefore demonstrates that Bnei Yisrael had the necessary population to host the presence of God.

The simplest and most plausible explanation for the census is offered by the Rashbam. He says since they were about to, at God's bidding, enter and conquer the Land of Israel, it was necessary to determine how many able-bodied soldiers were available to engage in this war. That is why the count begins at the age of twenty (כָּל יֶצֶא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל) and also is carried out (or started) on Rosh Chodesh Iyar, twenty days before their planned journey to Eretz Yisrael. This is a common practice throughout Tanach. Two prominent examples are found in the time of Shaul. Firstly, when he takes up arms to defend Yavesh Gilad from Nachash HaAmoni's provocations, it says "He counted them (וַיִּפְקְדֵם) in Bezek and Bnei Yisrael numbered three-hundred thousand and the men of Yehuda thirty thousand."²⁷ Then again when Shmuel instructs him to wipeout Amalek, Shaul's first action is that he "...mustered the troops and counted them (וַיִּפְקְדֵם) in Tela'im at two-hundred thousand foot soldiers and ten thousand men from Yehuda."²⁸ Expanding on this model, Rav Yosef B'chor Shor suggests that encampment of four sides of the Mishkan is similar to the way a king has his ministers and servants or his troops surrounding him on all four sides.²⁹ The Ralbag adds that the enumeration is not just in preparation for the war, but a way to assess how many casualties one suffers in battle when they recount them upon their return.³⁰ He cites as a prime example of this, the war

that Bnei Yisrael wages with Midyan later in Sefer Bamidbar where after amassing one thousand troops from each tribe to wage the war,³¹ it states that they took count of the returning soldiers and realized that they had suffered no casualties which was impetus to give extra thanks to God.³² Lastly, the Ramban adds that even though God had promised them a miraculous vanquishing of the Land of Israel, nevertheless, one must not assume that this will be the case and they therefore must undertake preparations without relying on a miracle (כי התורה לא תסמוך על הנס) (שירדוף אחד אלף).³³ Moshe and Bnei Yisrael needed to engage in appropriate military preparations which includes knowing how many soldiers one has at their disposal and determining how many soldiers each tribe should be expected to contribute to the war effort. In addition, the count would help them in properly apportioning the Land of Israel similar to the way the census is utilized in Parshat Pinchas before they actually enter Eretz Yisrael.

While this seems to be the core reason for the census, it would appear that there is another reason for the enumeration which also could shed light on some of the incidents that take place later in Sefer Bamidbar. The division of the twelve tribes into their respective four camps has an internal logic. All the children of Rachel, Yosef, who is now Menashe and Ephrayim, and Binyamin are in a single camp. With the exception of Gad, all the children of the concubines, Dan, Naftali and Asher are in a single camp. The children of Leah who were not chastised by Yaakov, Yehuda, Yissachar and Zevulun are in a single camp. Those children of Leah that were chastised, Reuven and Shimon, are put together with the oldest concubine child of Leah, Gad, to form the final encampment. Given this structure, what determines which tribe is the leader of each encampment? At first glance, it would seem that the eldest child of Yaakov that is found in each camp would be the leader of that group. Dan is the oldest of the concubine children and therefore the

²⁶ והיו שבעה ענני כבוד מקיפין אותן: ארבע מארבע רוחות, ואחד הולך לפניהם דרך שלשה ימים, וענן שכינה שהיה ביניהם. ואחד מסך על גביהן, שנאמר: (במדבר י', לד) "וענן ה' עליהם יומם בנסעם מן המחנה". הענן שהיה הולך לפניהם היה הורג הנחשים והעקרבים ומשוה להן הדרך, משפיל להן את הגבוה ומגביה את השפל, ואותו שהיה מסך עליהם שלא יראו שרב וצנה ארבעים שנה, ועל אותו הדור אמר שלמה ע"ה ברוח הקדש: (שיר השירים ו', ד) "יפה את רעיתי כתרצה", שאני מתרצה להן ומעמידים ומושיבים. ואמר משה רבינו עליו השלום: (דברים לב, י) "ימצאהו בארץ מדבר יסובבנה", שהבינם ברכי תורה, "יצרנה כאישון עינו", עושה להם דגלים כמלאכים, שנאמר: (שיר השירים ה', י) "דגול מרבבה", וכתוב: (תהלים סח, יח) "רכב אלהים רבותים אלפי שנאן", עד כאן במדרש. (רבינו בחיי במדבר ב,ג)

²⁷ וַיִּפְקְדֵם בְּבֶזֶק וַיְהִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְאַיִשׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אֶלֶף: (שמואל א יא, ח)

²⁸ וַיִּשְׁמַע שָׂאוּל אֶת הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֵלַיִם מֵאֵתִים אֶלֶף רִגְלֵי וַעֲשָׂרֵת אֶלְפִים אֶת אִישׁ יְהוּדָה: (שמואל א טו, ד) \ מסייע ליה לרבי יצחק, דאמר רבי יצחק: אסור למנות את ישראל אפילו לדבר מזה, דכתיב ויפקדם בבזק. - מתקיף לה רב אשי: ממאי דאייזק בוק לישנא דמיבזק הוא? ודילמא שמא דמתא הוא, כדכתיב וימצאו אדני בזק? - אלא מהכא, וישמעא שאלו את העם ויפקדם בטללים. (יומא כב:) \ בבזק - וזהו שברי חרסים, נטל כל אחד ואחד חרס והשליך לפניו, ומנו החרסים. ויפקדם בטללים - צום לקחת כל אחד טלה מצאן המלך, ובאו למרחב, ומנו הטללים. (רש"י יומא כב:)

²⁹ באחד לחדש השני - חדש אחד אחר הקמת המשכן (שמות מ"ז), שנתקן המשכן להעמיד הכהנים על עבודתם, ועברו ימי המילואים ונסדרו הקרבנות, והזהיר עליהם על ענייני הטמאות שלא יטמאו את המשכן, צוה למנות את החיילות שיחנו סביב למלך ושראיין להלחם. וחיליקם לארבעה דגלים, כדי שיחנו לארבע רוחות המשכן, כי כן דרך כבוד למלך ששריו ועבדיו מקיפין אותו, והוא באמצע. ודרך כשרוצה להכניסו למלחמה, לימנות הצבא, וכן היו עושים מלכים הראשונים כשנסנסו למלחמה - מונין חיילות, כדכתיב: ויפקדם בבזק (שמואל א י"א:ח), ויפקדם בטללים (שמואל א ט"ו:ד). וכשחזרו, מונין אותם לידע כמה נפלו מהם, כדכתיב: עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה וגו' (במדבר ל"א:מ"ט). וכן צוה הקב"ה לימנות את חילו ולסדרם על דגליהם, www.swdaf.com

כי בעשרים בחודש זה נסעו (במדבר י"א) להתקרב להלחם בכנענים, אלא שמנועם המרגלים... (ר"י בכור שור במדבר א,א-ב)

³⁰ שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' - אחשוב כי הרצון באומרו במספר שמות, שהם מנו השמות לכל זכר; ולא מנו האנשים בעצמם, כדי שלא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, כמו שהתבאר מדברינו בפרשת כי תשא. וזה אמנם היה באמצעות נשיאי השבטים שלקחו שמות כל השבט לגולגלותם, ומנו השמות הנכתבים כדי שלא ימנו האנשים בעצמם. ומנו כל יצא צבא, כי הוכנה היתה שילחום עם שבעה עממים ויכבשו הארץ; ורצה ה' יתעלה שיפקדו אותם, כדי שתתברר להם השגחת ה' יתעלה כשיפקדו אחר המלחמה ולא יפקד מהם איש, כמו שנמצא זה הענין במלחמת מדין; אלא שגרם החטא ונתאחרו במדבר עד תום ארבעים שנה. ונכלל בזה תועלת שני, והוא שכבר נתיחסו כולם אל משפחותם לבית אבותם על יד משה ואהרן, שהיו נביאים, וחנו בזה האופן, והיה אפשר מפני זה שיעזרו אנשי המשכה לקצת בקצת לכל מה שיעטרך, מפני היותם חונים זה אצל זה; עם שיעזרו אשה משכה לקצת לכל מה שיעטרך, מפני באופן שלא תהיה קטטה ביניהם בענין חנייתם. (רלב"ג במדבר א,ב)

³¹ וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם לֵאמֹר הַחֲלֹצוּ מֵאֵתְכֶם אַנְשֵׁים לְצָבָא וַיְהִי עַל-מִדְיָן לְתֵת נַקְמַת-יְקֹק בְּמִדְיָן: אֶלֶף לַמִּטָּה אֶלֶף לַמִּטָּה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלְחוּ לְצָבָא: וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלֵף יִשְׂרָאֵל אֶלֶף לַמִּטָּה עֶשְׂרֵת-אֶלֶף חֲלוּצֵי צָבָא: (במדבר לא,ג-ה)

³² וַיִּאֱמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ נִשְׂאוּ אֶת-רֵאשׁ אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיָדֵינוּ וְלֹא-נִפְקְדוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ וְנִקְרַב אֶת-קֶרְבֵן יְקֹק אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר מֵצָא כְלִי-זָהָב אֲצַעְדָה וְצִמִּיד טַבַּעַת עֲגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל-נַפְשֵׁתֵינוּ לִפְנֵי יְקֹק: (במדבר לא,מט-ב)

³³ ...ויתכן שנאמר עוד, כי היה זה כדרך שהמלכות עושה בבואם למלחמה. כי עתה היו מזומנים ליכנס לארץ ולבא במלחמה עם מלכי האמורי אשר בעבר הירדן ועם השאר כולם, כמו שאמר (להלן י' כט) נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה', והיו משה והנשיאים צריכים לדעת מספר חלוצי צבא המלחמה וכן מספר כל שבט ושבט ומה יפקוד עליו בערבות מואב במערכות המלחמה, כי התורה לא תסמוך על הנס שיירדוף אחד אלף. וזה טעם "כל יוצא צבא בישראל", כי המנין מפני צבא המלחמה. ועוד שיחלק להם הארץ למספרם, וידע כמה חבלים יפלו להם מן הארץ הנכבשת להם. כי ילולי דבר המרגלים היו נכנסים שם מיד: (רמב"ן במדבר א,מה)

leader of his camp; Yehuda is oldest of the latter three children of Leah and therefore the leader of his encampment; Reuven is the first-born child of Yaakov and as expected he is the chosen leader of his grouping. The problem arises with regards to the encampment of Rachel's children and that of the Levi'im. Following the above pattern, Menashe, the oldest representative of Yosef, should have been the lead tribe of their camp.³⁴ Similarly, with regards to the Levi'im, one would have expected Gershon, the oldest son of Levi, to be the lead family of the Levi'im, not Kehat.³⁵ Is there some other factor determining who is the lead tribe or family in these instances that can explain these two exceptions? If one looks closely, it turns out that each of the lead tribes is also the most populous tribe in their camp. Yehuda, Ephrayim and Dan are respectively the most populous tribe in their camp and the leading tribe. In addition, Yehuda's camp is the most populous camp and they are the lead camp in the entire encampment. This is also true of the Levi'im, Kehat is the most populous family and they are given the prime position amongst the Levi'im. In the census that is undertaken by Moshe and Elazar in the fortieth year, this remains the case; the most populous tribe is the lead in their encampment and the largest leading camp is still Yehuda. Interestingly, though, Menashe's tally overtakes that of Ephrayim and commensurately, Menashe replaces Ephrayim as the head of their camp. This seems to corroborate that the size of the tribe is influential in determining their position within their respective camp. It also explains the need for a census at the beginning of Bamidbar in order to make these determinations when setting up the camp. There is one exception to this rule and that is the tribe of Shimon. They are more populous than Reuven, yet they are not given the lead role in their camp.

Seemingly, the challenges to Moshe's leadership later in Sefer Bamidbar all stem from this setup of the camps. Members of the tribe of Reuven and Korach's participation in the rebellion against Moshe is explained by Chazal as being their sour grapes from being overlooked in favor of others for positions of leadership that they thought rightfully as theirs;

Yehuda being given the lead role instead of Reuven and the leadership of Kehat being awarded to Elitzafan ben Uziel rather than Korach ben Yitzhar (who was the older brother of Uziel).³⁶ Shimon's gripes might also be related to Yehuda's leadership, but it also is likely related to the choice of Reuven over them to lead their camp despite their being the most populous tribe in that grouping. That is probably why they take so much umbrage with Moshe and take the lead in rebelling against Moshe in the incident with the Midyanite women. It is interesting to note that when one looks at the census in the fortieth year, Shimon's numbers have diminished so significantly that they are now the smallest tribe in their camp and no longer have a claim on the leadership. This likely a quid pro quo for their insurrection towards Moshe and their participation in the depravity with the Midyanite women.³⁷

Just to end on an Aggadic note. The census is also important since it bestowed import on Bnei Yisrael; that is because enumeration indicates significance and elevates the status of the individual (שאו את ראש). The counting of Bnei Yisrael reflects their unique position in God's eyes. According to the Kli Yakar, this is manifest in that each person in Klal Yisrael merits individual attention from God (השגחה פרטית) whereas the other nations only receive God's general attention (השגחה כללית).³⁸ On that note, the Chidushei Harim suggests that based on the Gemara's principle that any item that is enumerated carries with it significance to the point where it cannot be nullified even in ratios of a thousand to one,³⁹ God, therefore, counted Bnei Yisrael so they would never be nullified even when they are outnumbered and/or dispersed amongst the other nations.⁴⁰ How lucky are we to be counted as God's nation!

אֲשֶׁרֵי הָגוּי אֲשֶׁר־יִקְוֶה אֱלֹהֵי הָעָם בְּחַר לְנַחֲלָה לּוֹ:⁴¹

Happy is the nation whose Lord is God, the people He has chosen to be His own.

Shabbat Shalom

³⁴ גם יש סברה לומר שבנימין הוא יותר מבוגר ממנשה ואפרים
³⁵ ואלה שמות בני לוי לתלדתם גרשון וקהת ומרגי ושני תי לוי שבע ושלישים ומאת שנה (שמות ו, טז)
³⁶ ובני קהת עמרם ויצהר וזכרון ועזיאל ושני תי קהת שלש ושלישים ומאת שנה... ובני יצהר קרח ונפג וזכרי: ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתר: (שמות ו, יח-כב)
³⁷ ... אבל לפי החסרון שחסר משבט שמעון במנין זה ממנין הראשון שבמדבר סיני, נראה שכל כ"ד אלף נפולו משבטו של שמעון: (רש"י במדבר כו, יג)
³⁸ שאו את ראש וגו'. אף על פי שרש"י פירש שהוא לשון קבלת חשבון (שמות ל יב) מכל מקום הזכירו בלשון שאו, כי תשא, נשא, כי מצד המספר ינטלם וינשאם ביתר שאת על כל העמים אשר אין להם מספר פרטי כמו הקש הזה שאין דרך בעל הגורן ליתן לו מנין, כך אין לאומות השגחה פרטית כי אם כללית לקיום המין כשאר בהמות וחיות
www.swdaf.com

ארץ אבל כל איש מישראל מושגח בפרטות ואפילו אחד מהם חשוב כאומה שלימה... על כן נתן להם הקדוש ברוך הוא מספר כמו לכוכבים... כפי הפשט אין זה קושיא כי אצל הקדוש ברוך הוא ודאי יש להם מספר כוכבים שמוציא ומכניס במספר כך יש להם מספר להורות שהקב"ה משגיח על כל אחד בפרטות, ומה שאמר אשר לא ימד ולא יספר היינו אצל בני האדם שבודאי לא יוכלו לספור אותם לגודל ריבויים: (כלי יקר במדבר א, ב)
³⁹ אמר רב פפא: האי תנא - תנא דליטרא קציעות הוא, דאמר: כל דבר שבמנין, אפילו בדרבנן לא בטיל, וכל שכן בדאורייתא. (ביצה ג.)
⁴⁰ אף שדבר שבמנין לא בטל רק מדרבנן אבל כאשר התורה (השי"ת) צוה למנות את בני ישראל אין להם בטול מדאורייתא (חדושי הרי"ם על התורה פרשת במדבר)
⁴¹ תהלים לג, יב